

Oktawia Gorzeńska – koordynator projektów międzynarodowych

Wokół edukacji międzykulturowej – projekty międzynarodowe w szkole

artykuł zamieszczony w „Gdyńskim Kwartalniku Oświatowym” – nr 2 (29) - 2010

Edukacja międzykulturowa to nieodłączny element współczesnej szkoły. Globalizacja spowodowała, że mamy świat na wyciągnięcie ręki – razem z jego bogactwem, różnorodnością, stereotypami i lękami. W przewyciężaniu uprzedzeń i barier nieocenione są programy realizowane w ramach Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji jak na przykład „Comenius”, „e-Twinning” czy „Polsko-Litewski Fundusz Wymiany Młodzieży”. Miałam szczęście koordynować wszystkie wymienione projekty w mojej szkole – Gimnazjum nr 1 w Gdyni, na moich oczach młodzież uczyła się tolerancji w postrzeganiu odmiennych kultur, zawierała przyjaźnie, wspólnie tworzyła ciekawe spektakle, filmy i gry, zdobywała wiedzę na temat obcych zwyczajów, ale też przybliżała polskie tradycje innym. W latach 2006-2010 współpracowaliśmy z Turcją, Włochami, Niemcami, Szkocją, Słowacją, Norwegią, Litwą, Estonią i Czechami.

Milowym krokiem w edukowaniu międzykulturowym było wdrażanie projektu Comenius „Bohaterowie i tożsamość kulturowa” (2006-2009). Główne cele – poznawanie odmiennych kultur, refleksja nad fenomenem bohaterów oraz kształtowanie postawy obywatelskiej realizowaliśmy na dwóch poziomach: szkolnym i międzynarodowym. Na lekcjach języków, wos-u, historii, dramy oraz na godzinach wychowawczych młodzież dyskutowała, tworzyła prezentacje, filmy, przedstawienia; brała udział w warsztatach dramy, grach, symulacjach. Każdego roku organizowaliśmy wybory „Bohatera Jedyńki”, w których uczestniczyli wszyscy uczniowie i nauczyciele. Dzięki konkursowi na najciekawszą pracę, ukazującą wyjątkową postać, jury wybierało uczniów, którzy brali udział w spotkaniach międzynarodowych. Najlepsze projekty wykonane we wszystkich krajach partnerskich, zamieszczane były na wspólnej stronie internetowej, prezentowane w szkołach, a młodzież mogła oddawać na nie głos. Najlepszą lekcję tolerancji i dialogu kultur stanowiły wyjazdy nastolatków do krajów partnerskich. Uczennice: Daria Kałużna, Karolina Grobelna i Wiktoria Schoenborn opisały swoje przeżycia w reportażu „W świecie Wikingów i kebabu”. Praca zajęła drugie miejsce w ogólnopolskim

konkursie organizowanym przez Komisję Europejską Przedstawicielstwo w Polsce. Laureatki poznały dzięki temu Panią Różę Thun i Panią Danutę Hubner, gościły też w Przedstawicielstwie Komisji Europejskiej w Polsce. Oto wybrane fragmenty reportażu:

„E tam, Norwegia, zimno, ciemno, a na dodatek ludzie nie halo! Turcja? Po co tam jedziesz? To niezbyt bezpieczny kraj?” Takie komentarze poprzedzały nasze wyjazdy w dwa odległe krańce Europy. Z pewnością pobrzmiwała w nich nutka zazdrości, ale w sercu każdej z nas zasiane zostało ziarno niepokoju. No tak, w zasadzie to mają rację, kto normalny pcha się w październiku do Norwegii; kogo odpowiedzialni rodzice puszczą do Turcji? Na dodatek noclegi u tureckich, muzułmańskich rodzin. O tym, jak bardzo mylili się nasi koledzy, przekonaliśmy się bardzo szybko – dzięki udziałowi w wizytach roboczych Comeniusa w Trondheim i w Stambule.

Wieśniacy i nacjonaści, którzy pachną rybami?

Norwegów określa się mianem wieśniaków i nacjonalistów, którzy pachną rybami. Tak wynika z ankiet. Jednak pobyt w Norwegii utrwalił mi zupełnie inny obraz mieszkańców tego państwa. Pomimo stereotypów panujących w Europie, którym wierzyłam, ujrzałam gościnnych, otwartych, sympatycznych i chętnych do pomocy ludzi. Na dodatek obdarzonych niezwykłym poczuciem humoru, dzięki któremu przełamaliśmy barierę językową. Trondheim jest miastem wielokulturowym. Miałam okazję spotkać tam nie tylko Norwegów. Zaskoczyła mnie niezwykła tolerancja panująca w tym kraju. Nie jest ważne, jaką wyznajesz religię, jaki masz kolor skóry i do jakiej partii politycznej przynależysz. Są to dla nich tematy mało ważne, co bardzo u nich cenię. Powinniśmy brać z nich przykład, bowiem przypadki rasizmu i prześladowań są u nich znikome, pomimo takiej różnorodności kultur.

Kto rano wstaje, ten idzie do... tureckiej szkoły.

Zadzwonił budzik. Zaspana zwlekłam się z łóżka. Razem z Bushrą naszykowałyśmy się do szkoły. Ona – ubrana w ładny, czarny mundurek, ja – zwyczajnie, gdyż w Turcji byłam tylko gościem. Do szkoły zawiózł nas mały bus szkolny. Kiedy wsiadłam, powitał mnie roześmiany kierowca, mówiący jakotako po angielsku. Ludzie siedzący wokół „rzucali się” jeden przez drugiego, by

uściskać mi dłoń. Było miło, gdyż poznałam masę ludzi już pierwszego dnia. Za to mają u mnie plusa.”

Warto dodać, że projekt Comenius „Bohaterowie i tożsamość kulturowa” realizowany w Gimnazjum nr 1 w Gdyni został wybrany przez FRSE jako przykład dobrej praktyki. Trzyletnia współpraca ze zróżnicowanymi kulturowo krajami dowiodła, że prawdziwa wartość Europy tkwi w jej różnorodności, a my boimy się tylko tego, czego nie znamy.

Projekt Polsko-Litewskiego Funduszu Wymiany Młodzieży „Jak inni nas postrzegają?” powstał w trakcie Seminarium Kontaktowego w Nasutowie we wrześniu 2009. W przeciwieństwie do Programu Comenius – ma on charakter jednorazowy. Dzięki grantowi pozyskanemu z Funduszu (w grudniu 2009r. wzięliśmy udział w konkursie wniosków) dwudziestoosobowa grupa młodzieży z Gimnazjum nr 1 w Gdyni i Vilniaus Vytauto Didžiojo Gimnazija spędziła tydzień w Chmielnie na Kaszubach, gdzie pracowała pod opieką 4 opiekunów.

Każdy dzień projektu był inny, posiadał odmienne hasło np. "Poznajmy się!", "Gotujmy!", "Przełamujmy stereotypy!", „Zamieńmy się!”. Wszystkie działania służyły lekcji tolerancji i budowaniu dobrosąsiedzkich relacji. Pierwszego dnia uczestnicy wzięli udział w „Zwariowanych wyzwaniach” – grze integracyjnej, dzięki której lepiej poznali się i nauczyli pierwszych trudnych polskich i litewskich zdań. Punkt wyjścia projektu stanowiła prezentacja filmów ukazujących stereotypy postrzeganiu naszych narodów, jak się później okazało – odstających od rzeczywistości. W oczach typowego Litwina jesteśmy nacjonalistami żywiącymi się w McDonalddie, my natomiast niewiele wiemy o naszych sąsiadach - to wykazały ankiety przeprowadzone przez uczniów w kwietniu br. Dzięki eksperymentowi psychologicznemu, warsztatom dramy, przygotowywaniu spektakli, plakatów, udziałowi w laboratorium językowym, a nawet gotowaniu litewskich i polskich potraw uczniowie poznali kulturę i zwyczaje swoich sąsiadów. Litwini nauczyli się kroków poloneza, a Polacy przygotowywać cepeliny i girę. Młodzież stworzyła też bardzo ciekawe międzykulturowe gry planszowe, w których wykorzyststa symbole, miejsca i postaci ważne dla obu państw. Okazało się, że więcej nas łączy - niż dzieli.

Ostatni dzień projektu młodzież spędziła w Gdyni, gdzie w murach Gimnazjum nr 1 zaprezentowała plakaty i filmy, które powstały pod koniec wymiany. Na

zakończenie działań uczniowie wzięli udział w gdyńskiej grze miejskiej. Pożegnanie było naprawdę trudne, gdyż przez tydzień uczestnicy stworzyli coś na kształt rodziny, która razem mieszkała, brała udział w warsztatach, tańczyła, grała w siatkówkę i wspólnie rozwiązywała problemy.

Dzięki programom takim jak Comenius czy Polsko-Litewski Fundusz Wymiany Młodzieży uczniowie uczą się tolerancji poprzez doświadczanie. Nie tylko poznają odmienność kulturową, ale także znajdują podobieństwa. Ogromną rolę odgrywa w tym wszystkim nauczyciel, który powinien inspirować młodzież do aktywnego zaangażowania. W naszych projektach ważne miejsce zajmowały innowacyjne metody - takie jak: drama, eksperyment psychologiczny, gry, teatr forum. Doświadczenie zdobyte w realizacji projektów z pewnością zainspiruje nas do poszukiwania nowych możliwości. Współpraca ze szkołami europejskimi wpływa także na nasze gimnazjum, mobilizuje do bardziej efektywnej pracy, zwiększa prestiż placówki w środowisku lokalnym. Jest to ciężka praca, ale efekty bezcenne.